

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน
จังหวัดมุกดาหารเป็นการดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา
(Research and development) โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมาย
ของการวิจัย ไว้ดังนี้ **1)** เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชน
ในจังหวัดมุกดาหาร **2)** เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของ
วิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของ
วิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย **1)** การฝึกอบรม
นักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ
เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา
ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2) ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะ
การเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมอยู่
ในระดับดี **3)** เจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา
ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารอยู่ในระดับดี **4)** การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา
ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา
สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร
หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

มีวิธีดำเนินการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
 การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชน
 ในจังหวัดมุกดาหาร มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนที่ 1
 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานปัญหาและหา
 ความต้องการเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็น
 ผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัด
 มุกดาหารให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
 ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี
 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความจำเป็นในการเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็น
 ผู้มีจิตอาสา และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นกรอบ
 แนวคิดของการวิจัย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดองค์ประกอบ
 ของหลักสูตรฝึกอบรม และกำหนดหัวข้อประเด็นในการสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ศึกษา
 ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นการสำรวจความต้องการและความ
 จำเป็น โดยการสัมภาษณ์ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะ
 การเป็นผู้มีจิตอาสา ของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน
 จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 7 คน ส่วนที่ 3 วิเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตร
 ฝึกอบรม เป็นการนำข้อมูลส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อสรุป
 เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา
 สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร

2) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร เป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้มี
 ความสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 โดยแบ่งการ
 ดำเนินงานเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำผล
 ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรฉบับร่างส่วนที่ 2
 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยการนำร่างหลักสูตรจากส่วนที่ 1 ไปให้
 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของ
 โครงสร้างจำนวน 5 คน ส่วนที่ 3 การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม นำข้อมูลในการ
 ตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมในส่วนที่ 2 มาปรับปรุงมาข้อเสนอแนะตามเกณฑ์ใน
 การพิจารณา 3) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบ
 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา

สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ที่พัฒนามาแล้ว มาใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ตามแผนการทดลอง กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน โดยใช้แผนการทดลอง รูปแบบการศึกษาเชิงทดลองแบบกลุ่มเดี่ยวสอบก่อนเรียน และหลังเรียน (One-Group Pre Test-Post Test Design) ส่วนที่ 2 การประเมินผลการใช้ หลักสูตรฝึกอบรม เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้ ระหว่างการทดลอง โดยหลัง การทดลอง ต้องมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง หรืออยู่ในระดับดี ด้วยการ ใช้สถิติ ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test แบบ **Dependent Samples** และติดตามการพัฒนาตนเองของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภายหลังผ่านการ ฝึกอบรมอย่างน้อย 1 เดือน 4) ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตรเป็น การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรภายหลังการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตร โดยผู้วิจัยนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข รายละเอียดให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็น ผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดมุกดาหาร มีดังนี้

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้ข้อสรุปดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ทฤษฎี ความหมาย องค์ประกอบ เทคนิควิธีการ แนวทางการวัดและประเมินผล และดำเนินการตรวจสอบยืนยันข้อมูลพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่าคุณลักษณะการเป็น ผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดมุกดาหาร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเสียสละ 2) การช่วยเหลือผู้อื่น 3) การไม่หวังผลตอบแทน 4) การทำเพื่อส่วนรวม และมีกระบวนการเรียนรู้ ในการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสาที่สังเคราะห์ได้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นการตอบสนอง 3) ขั้นการเห็นคุณค่า 4) ขั้นการจัดระบบและสร้างคุณลักษณะนิสัย

มีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร มี 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อประกอบการฝึกอบรม 6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ทั้งนี้ผลการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเพศชาย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57 และเพศหญิง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 43 อายุ 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 อายุ 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 อายุ 46 - 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 อายุ 56 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.29 และมีสถานภาพผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 14.29 ครู คิดเป็นร้อยละ 85.71

สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยืนยันและเห็นด้วยกับองค์ประกอบของคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร และการปฏิบัติตามแนวทางหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ให้กับตัวนักเรียน นักศึกษา และจะส่งผลดีอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสังคมโดยรวมต่อไป

2. ผลการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร

2.1 ผลการสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร มีองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย ใช้เวลาการฝึกอบรมรวม 16 ชั่วโมง 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อประกอบการฝึกอบรม 6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ประเมินผลการเรียนรู้ ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ระยะที่ 2 ประเมินติดตามผลหลังการฝึกอบรม 1 เดือน และใช้เครื่องมือวัดได้แก่ 1) แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร 2) แบบวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร 3) แบบวัดเจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มี

ต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร 4) แบบวัดระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร 5) แบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.2 ผลการตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดทำโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 3 ระดับ โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ มีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 0.96 ใช้ได้

นอกจากนี้ในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนซึ่งเป็นชุดเดิมในการตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือ โดยมีผลการตรวจสอบดังนี้

1. แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร มีความสอดคล้องเฉลี่ยที่ 0.87

2. แบบวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดมุกดาหาร มีความสอดคล้องเฉลี่ยที่ 0.97

3. แบบวัดเจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร มีความสอดคล้องเฉลี่ยที่ 1.00

4. แบบวัดระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร มีความสอดคล้องเฉลี่ยที่ 0.79

5. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องเฉลี่ยที่ **1.00**

2.3 ปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ก่อนไปใช้ทดลองจริง โดยนำคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงร่างหลักสูตร และคู่มือการใช้หลักสูตร สรุปได้ว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ **4.66** แสดงว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด และความสอดคล้องเท่ากับ **0.96** แสดงว่ามีความสอดคล้องมาก สามารถนำไปใช้ได้ และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้ ปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกัน และมีความชัดเจนขึ้น ปรับลำดับหัวข้อคำถามให้สอดคล้องเหมาะสม ปรับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้มีความชัดเจนขึ้น

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

3.1 ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

3.1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยการทดสอบค่า (t-test for Dependent Sample) ระยะเวลาที่ **1** พบว่าการทดสอบคะแนนของผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนก่อนฝึกอบรมเฉลี่ยเท่ากับ **10.20** คะแนน และมีคะแนนหลังฝึกอบรมเฉลี่ย เท่ากับ **17.63** คะแนน พบว่า ภายหลังจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **.01** ระยะเวลาที่ **2** พบว่าการทดสอบคะแนนของผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมทันทีเฉลี่ยเท่ากับ **17.63** คะแนน และมีคะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย **1** เดือนเฉลี่ยเท่ากับ **19.87** คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย **1** เดือนสูงกว่าคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมทันทีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **.01**

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร

คะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย 1 เดือน สูงกว่าคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมทันที เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความคงทน

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา

ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า คะแนนทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นหน่วยการเรียนรู้ พบว่าทุกหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับดี และมีคะแนนเพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เป็นลำดับ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีคะแนนสูงสุดที่ร้อยละ 90.27 คะแนนเฉลี่ย 22.57

สรุปได้ว่า ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารระดับดี

3.1.3 ผลการวิเคราะห์เจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา

ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 57 และ เพศหญิง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ส่วนใหญ่อายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาคืออายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 23 ในภาพรวมเจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}=4.73$) สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.81 รองลงมาคือคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน 4.77 คือ ด้านเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาหลักสูตรเสริม มีคะแนนเฉลี่ย 4.73 ด้านความสามารถของวิทยากรดำเนินการ มีคะแนนเฉลี่ย 4.71 และด้านการวัดและประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.61

สรุปได้ว่า เจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.1.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนแบบวัดระดับคุณลักษณะ
 การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชน
 ในจังหวัดมุกดาหารระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยการทดสอบค่า (t-test
 for Dependent Sample) ระยะที่ 1 พบว่าการทดสอบคะแนนของผู้เข้ารับการอบรมมี
 คะแนนก่อนฝึกอบรมเฉลี่ยเท่ากับ **104.23** คะแนน และมีคะแนนหลังฝึกอบรมเฉลี่ย
 เท่ากับ **132.67** คะแนน พบว่า ภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการ
 ฝึกอบรมมีระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับ
 อาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **.01** ระยะที่ 2 ทดสอบคะแนนของผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนน
 ทดสอบหลังการฝึกอบรมทันทีเฉลี่ยเท่ากับ **132.67** คะแนน และมีคะแนนทดสอบหลัง
 ฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย 1 เดือนเฉลี่ยเท่ากับ **141.03** คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง
 คะแนนทดสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย 1 เดือน
 สูงกว่าคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมทันทีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **.01**

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับ
 การฝึกอบรมมีระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา
 ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมสูงกว่า
 ก่อนการฝึกอบรม เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความคงทน

4. ผลการประเมิน แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตร

ผลการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
 การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน
 จังหวัดมุกดาหาร มาเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังจาก
 ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ **.01** ทั้งโดยภาพรวม
 และรายมิติ และมีความคงทน รวมทั้งมีเจตคติที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับ ดีมาก
 และจากผลการทดลองใช้ พบว่า เวลาที่ใช้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 นักเรียน นักศึกษา
 ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดทำโครงการควรให้ผู้รับการฝึกอบรมร่วมกันระดมความคิด
 เพื่อคิดโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงข้อบกพร่องและแก้ไข
 ร่างหลักสูตรในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

4.1 ปรับเวลาและลดกิจกรรมบางส่วนลง เช่น การร้องเพลง หรือ การแบ่งกลุ่มในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้มีความกระชับขึ้น ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เพิ่มระยะเวลาให้แต่ละฐานและแต่ละฐานมีระยะทางไม่ห่างกันจนเกินไป แต่ก็ไม่ควรใกล้กัน มากจนเกิดเสียงรบกวนกัน

4.2 ปรับปรุงภาษาในแบบวัดและประเมินผลให้มีความชัดเจนและ กระชับยิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดมุกดาหารมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดมุกดาหาร พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังจากฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายมิติ โดยในขั้นตอนแรกผู้วิจัย ได้นำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาและวิเคราะห์จนได้องค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อประกอบการฝึกอบรม 6) การวัดและประเมินผลการ ฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ(Tyler, 1970, p. 462; Taba, 1962, p. 341; Kemp, 1985, p. 145) เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539, หน้า 3-11) พิสนุ พงศ์ศรี (2549, หน้า 134-135) และ สุณีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 18-19) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตาม หลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนา หลักสูตรของ ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 42 ; Taba, 1962, pp. 345-425, อ้างถึง ใน สุพจน์ แสงเงิน, 2550, หน้า 17-20; Saylor and Alexander, 1981, pp. 30-39; Tyler, 1949 อ้างถึงใน สุพจน์ แสงเงิน 2550, หน้า 14-16; Oliva, 1992, p. 172-174; Fox, 1991, p. 264 อ้างถึงใน พิเชษฐ ัจฉิตต์, 2550, หน้า 132) โดยสรุปรูปแบบการวิจัยและพัฒนา หลักสูตรดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4) การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตร จึงทำให้หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายในและการจัดหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นแนวคิดพื้นฐาน หลักการและเหตุผลของหลักสูตรที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาและคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสาสำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ว่าควรมีองค์ประกอบของคุณลักษณะใดบ้างและสะท้อนให้เห็นความจำเป็นของหลักสูตร จากการสังเคราะห์ผู้วิจัยได้สรุปคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ได้ดังนี้

1) การเสียสละ 2) การช่วยเหลือผู้อื่น 3) การไม่หวังผลตอบแทน 4) การทำเพื่อส่วนรวม โดยการสังเคราะห์จากนักวิชาการหลายคน ได้แก่ ชาติชาย พุคยาภรณ์ , 2550 อ้างถึงใน ปิยะนาถ สรวินสูตร, 2552, หน้า 18) ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550, หน้า 22) วราพร วนไชยธนววงศ์ และคณะ (2551, หน้า 67) โครงการอาสาเพื่อในหลวง (2549, อ้างถึงใน มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ, 2551, หน้า 102) มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ (2551, หน้า 112) วันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์ (2552, หน้า 60) โครงการ เอไอเอส แบ่งปันน้ำใจคืนกำไรสู่สังคม (2552, หน้า 3) โครงการ CAT จิตอาสาผู้ช่วยสอน (2552, หน้า 8) ปิยะนาถ สรวินสูตร (2552, หน้า 161) พระไพศาล วิสาโล (2552 อ้างถึงใน วันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์, 2552 หน้า 160) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 13) วรภัทร์ แสงแก้ว (2553, หน้า 6) นันทรัตน์ ปริวัติธรรม (2553, หน้า 23) พระมหาทิมมหาปัญญา (2554, ออนไลน์) ศุภย์คุณธรรม (2548, หน้า 41 อ้างถึงใน ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์, หน้า 25) ประวิตร พิสุทธิโสภณ (2552, หน้า 161) ธาณิษฎ์ กองแก้ว (2550, ออนไลน์)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พัฒนากระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ที่เน้นการปรับเปลี่ยนความคิด และเจตคติ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของหลักสูตร ได้แก่ กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของ David R.Krathwohl ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (**Experiential Learning**) การทำความเข้าใจในค่านิยม (**Value clarification**) ซึ่งสังเคราะห์เป็นกระบวนการพัฒนาจิตอาสา ได้ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (**Receiving**) สร้างความสนใจให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ รับรู้และสนใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมยอมรับสิ่งเร้าและเลือก ที่จะสนใจโดยการนำตัวอย่างกิจกรรมด้านจิตอาสามาเป็นสิ่งเร้าและกิจกรรม เป็นการ ใช้ การสังเกตตัวแบบ และประสบการณ์เชิงประจักษ์ผ่าน กระบวนการประกอบด้วย การตระหนัก เต็มใจ และใส่ใจ เพื่อจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดความสนใจ ใคร่ครวญ และตระหนักถึงการมีคุณลักษณะของการเป็นผู้มีจิตอาสา และประโยชน์ที่ได้รับ

ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (**Responding**) เมื่อผู้เข้าอบรมสนใจแบบอย่างที่ดี ในขั้นที่ 1 แล้วเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้า นั้น เกิดความรู้สึกลอยๆตอบสนอง หรือเกิดความพึงพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น อันเป็นการส่งเสริม การเกิดพฤติกรรมใหม่ ที่มาจากการสังเกตตัวแบบบุคคล สื่อต่าง ๆ ประสบการณ์ เชิงประจักษ์ การทดลองปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (**Valuing**) เมื่อผู้เข้าอบรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าจนเกิด ความพึงพอใจและเริ่มเห็นคุณค่าของสิ่งที่กระทำ เป็นการ ใช้กระบวนการจูงใจผ่านบุคคล ตัวอย่าง สื่อวีดิทัศน์ ประสบการณ์ตรง ประกอบด้วยการรับรู้คุณค่า การชื่นชมคุณค่า และการผูกพันยึดถือ

ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบและสร้างคุณลักษณะนิสัย (**Organizing and Characterization**) เมื่อผู้เข้ารับการอบรมยอมรับและเห็นคุณค่า จะนำไปเป็นแนวทางใน การปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเองและเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป แสดงพฤติกรรมใน สถานการณ์ต่าง ๆ จนสร้างเป็นลักษณะนิสัย และกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพและ ปรัชญาการดำเนินชีวิต โดยผ่านทางเนื้อหาสาระ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วย ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรมจิตอาสา...เส้นทางความดี ประกอบด้วย ความหมายและคุณลักษณะของจิตอาสา องค์ประกอบคุณลักษณะการเป็น ผู้มีจิตอาสา ความสำคัญของการมีจิตอาสา แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา จิตอาสาในเยาวชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 องค์ประกอบแห่งจิตอาสา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น การไม่หวังผลตอบแทน การทำเพื่อส่วนร่วม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการจิตอาสา ประกอบด้วย การวางแผนโครงการ การจัดทำ โครงการ สรุปผลโครงการ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 แบ่งปันประสบการณ์สานต่อความดี

ประกอบด้วยคนต้นแบบ ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อีกทั้งผู้วิจัยยังใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น การบรรยาย การใช้สื่อต่าง ๆ การระดมสมอง กิจกรรมนันทนาการ การใช้ฐานกิจกรรม และการฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เกิดการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สอดคล้องกับแนวคิดของ ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556, หน้า 55-66) ที่ได้ศึกษาปัจจัยจิตสังคมที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจิตอาสาโดยรวมเท่ากับ 3.50 อยู่ในระดับสูง ปัจจัยทางจิตอาสา ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนและแรงจูงใจอาสา มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การมีตัวแบบด้านจิตอาสา และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การรับรู้ความสามารถของตน แรงจูงใจอาสา การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมกัน ทำนายพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดมุกดาหารโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ในการฝึกอบรมเหมาะสมกับขอบข่าย ของหลักสูตร และการกำหนดเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผลการประเมิน ความสอดคล้องของโครงสร้าง ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นโดยภาพรวมเห็นว่าส่วนประกอบ ของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น อันเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ สร้างหลักสูตรโดยผ่านกระบวนการหาคุณภาพซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ไชยรัตน์ ปราณี (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมปฏิบัติการเรื่อง การศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา หลักสูตรระดับสถานศึกษา กับครูอาจารย์ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขต จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานีและ ชัยนาท ธีรจรรย์ ธรรมทัตตานนท์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตร

การประชุมปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมสำหรับครูวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาหลักสูตร วิทยาศาสตร์ บูรณาการแบบกลุ่มทักษะ มนสิข ลิทธิสมบูรณ์ และคนอื่น ๆ (2547, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัย ในชั้นเรียน วัลลยา ธรรมอภิบาล. (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา สมจิต จันท์ฉาย และคนอื่น ๆ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้าง สมรรถภาพการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาสำหรับที่มงานครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ ในโรงเรียน กับกลุ่มตัวอย่างครูแกนนำจากโรงเรียนศรีวิชัยวิทยาและโรงเรียนอนุบาล นครปฐม และ วิยะดา รัตนสุวรรณ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของอาจารย์พยาบาล

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดมุกดาหาร ได้นำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับ นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 30 ราย โดยดำเนินการ วัดและประเมินผล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ประเมินผลการเรียนรู้ ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ได้แก่

- 1) ประเมินความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ก่อนและหลังการ ฝึกอบรม ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 2) วัดระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัด มุกดาหาร ก่อนและหลังการจัดหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตอาสา ก่อนและ หลังการฝึกอบรม
- 3) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ ด้วยแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้ คะแนนตามลำดับคุณภาพ
- 4) วัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดมุกดาหาร ระหว่างการฝึกอบรม ในทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยผู้ช่วยวิจัย

5) วัดเจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม
 ระยะที่ 2 ประเมินติดตามผลหลังการฝึกอบรม 1 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามผลความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม เพื่อติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ การเป็นผู้มีจิตอาสาภายหลังการฝึกอบรมว่าผู้เข้ารับการอบรมมีระดับคุณลักษณะ การเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดมุกดาหาร มีทิศทางสูงขึ้นตามที่หลักสูตรคาดหวังหรือไม่ โดยใช้แบบวัดระดับ คุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของ วิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ฉบับเดิม ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีประสิทธิภาพตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ

1. การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนการฝึกอบรม

2. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี

3. เจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารอยู่ในระดับดี

4. การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากฝึกอบรมเป็นการฝึกอบรมที่มีกิจกรรมที่เน้นความ หลากหลายมีบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างวิทยากร ผู้ดำเนินการอบรมและ ผู้รับการฝึกอบรม จึงเกิดแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจ ทำให้เกิด

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับ ฆนัท ธาตุทอง (2550, หน้า 4-5) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อ การพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง เพราะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นโครงการแผนงาน ข้อกำหนดที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และ

ศิริพงษ์ เศษภายน (2545, หน้า 72) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการให้ความรู้ ความเข้าใจทักษะและเจตคติ แก่ผู้เข้ารับการอบรมในอันที่จะช่วยให้ การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพผลสูงขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า คะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ได้เพิ่มขึ้นจริง นอกจากนี้พบว่า คะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย 1 เดือน สูงกว่าคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมทันทีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และมีความคงทน ทั้งนี้อาจเกิดจากองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม รวมทั้งการวัดและประเมินผล การฝึกอบรมที่มีความเหมาะสม ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบโดยศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบและการวิเคราะห์ข้อสอบจากหนังสือวิธีวิทยาการวิจัย (วารุ เฟ็งสวัสดิ์, 2551, หน้า 213-214) วิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดีและวิธีการตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ (บุญชม ศรีสะอาด 2553, หน้า 53-66) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย (พิสนุ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 124-177) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ประภาพร ศรีตระกูล และคณะ, 2553, หน้า 127-132) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบและตรวจความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ว่ามี

ความสอดคล้อง แล้วจึงนำข้อสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (B) ตามวิธีของเบรนนาน (Brennan; บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 90-92) คัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 รวมเป็นแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดมุกดาหาร ทั้งฉบับ นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับตามวิธีของโลเวทท์ (Lovett; บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 96) แล้วจัดทำแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป สอดคล้องกับ Daft (2003, online) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีที่ดีสำหรับการพัฒนาบุคลากรเพราะช่วยให้ได้รับความรู้ตามความถนัด และความสนใจ รวมทั้งเพิ่มพูนทักษะด้านวิชาชีพและนอกจากนี้การอบรมบุคลากรด้านการปฏิบัติงานตามความจำเป็นและตามเป้าหมายขององค์การนับเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในการพัฒนาบุคลากร และ ทอง เต็ม (2557, ออนไลน์) มีความเห็นว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ อันประกอบไปด้วย ความรู้ (Knowledge-K) ความเข้าใจ (Understanding-U) ทักษะคติ (Attitude-A) และทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงาน (Skills-S)

4. ผลการวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร เพื่อสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะปฏิบัติของนักเรียน นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกต ระหว่างการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้านทักษะปฏิบัติว่ามีระดับการปฏิบัติเพียงใด โดยให้ผู้ช่วยวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลในทุกหน่วยการเรียนรู้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับดี และมีคะแนนเพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เป็นลำดับ โดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 แบ่งปันประสบการณ์สานต่อความดี มีคะแนนสูงสุดที่ร้อยละ 90.27 คะแนนเฉลี่ย 22.57

สรุปได้ว่า ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียน นักศึกษา ได้ใช้เวลาในการปฏิบัติทักษะ ในแต่ละกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่กำหนด มีความเหมาะสมกับเพศและวัยของนักเรียน นักศึกษา วิทยากรมีความรู้และความเข้าใจ ในการนำเสนอขั้นตอนต่าง ๆ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ สร้าง บรรยากาศในการเรียนรู้ คอยให้การสนับสนุน หรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การใช้คำถาม กระตุ้นให้เกิดการคิด ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ให้เกิดความชัดเจนในการสื่อสาร และการนำเสนอ กิจกรรมระดมสมองของนักเรียน นักศึกษา ทำให้นักเรียน นักศึกษา ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ วิระพันธ์ แก้วรัตน์ (2554, หน้า 72-83) ได้กล่าวถึงความหมายเทคนิคการฝึกอบรม ว่าเป็น วิธีการ หรือเครื่องมือ หรือกิจกรรม ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร และสื่อความหมาย ระหว่างผู้ที่เป็นวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้วยกัน หรือระหว่างบุคคลอื่นใด ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมในกระบวนการฝึกอบรม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระดับที่ต้องการ เพื่อนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติไปใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แบบวัดและ ประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะ การเป็นผู้มีจิตอาสา ของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาความสอดคล้องแล้วว่ามีความสอดคล้อง ทุกรายการ สอดคล้องกับ ญัฐจริย์ ธรรมทัศนานนท์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการ พัฒนาหลักสูตรการประชุมปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมสำหรับครูวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนา หลักสูตรวิทยาศาสตร์ บูรณาการแบบกลุ่มทักษะ โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่ม เดียวกับกลุ่มตัวอย่างครูวิทยาศาสตร์ 40 คน พบว่า ครูผู้เข้าร่วมประชุมมีคะแนนด้าน ความรู้ในการบูรณาการหลักสูตรแบบกลุ่มทักษะเฉลี่ยหลังการประชุมปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีทักษะ ปฏิบัติกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การประชุม ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และทักษะการเขียนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บูรณา การแบบกลุ่มทักษะสูงกว่า เกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ Pfeifer (2004, online) ได้เปรียบเทียบผล การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการด้วยวิธีการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษา เปรียบเทียบผลจากการฝึกอบรม 2 วิธี คือ การฝึกอบรม

ที่นำโดยครูผู้สอนและการฝึกอบรมด้วยการ สร้างแรงจูงใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการเรียน การสอนรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการสอนทางไกลและการสอนด้วยสื่อออนไลน์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านวิธีการเรียนรู้หรือการได้มาซึ่งความรู้ นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยยังได้ชี้ให้เห็นอีก ว่าการวัดระดับทักษะและระดับความรู้จากการฝึกอบรม ด้วยระบบทางไกลนั้น พบว่า การฝึกอบรมที่นำโดยครูผู้สอนมีประสิทธิภาพมากกว่า การฝึกอบรมด้วยการสร้างแรงจูงใจด้วยตนเอง

5. ผลการวัดเจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.73$) สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านกระบวนการ จัดการเรียนรู้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.81 รองลงมาคือคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 คือ ด้านเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาหลักสูตร มีคะแนน เฉลี่ย 4.73 ด้านความสามารถของวิทยากรดำเนินการ มีคะแนนเฉลี่ย 4.71 และ ด้าน การวัดและประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.61 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้อาจเพราะแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมและได้รับการพิจารณา ความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว อีกทั้งการจัดการฝึกอบรมมีองค์ประกอบที่มี ประสิทธิภาพ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้ ควบคู่ กับการปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้อย่างทั่วถึง นักเรียน นักศึกษา ได้ฝึกคิด พุด ถาม ระดมความคิด แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ได้อย่างอิสระ โดยมีวิทยากรเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีกิจกรรมที่ต้อง มีการเคลื่อนไหว ไม่น่าเบื่อ มีการฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ มีต้นแบบที่ดี ผู้วิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย และวิทยากร ได้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร มีความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย แต่ก็มีความท้าทาย เหมาะกับวัย และความสามารถ ของนักเรียน นักศึกษา สอดคล้องกับสมจิต จันทรฉาย และคนอื่นๆ (2547, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป การศึกษาสำหรับที่มงานครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ ในโรงเรียน กับกลุ่มตัวอย่าง ครูแกนนำจากโรงเรียนศรีวิชัยวิทยาและโรงเรียนอนุบาลนครปฐม จำนวน 35 คน พบว่า ได้ชุดฝึกอบรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ภายในกลุ่มครูแกนนำ โดยมีกลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้(Supporting group) ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นทั้งความชัดเจน

ของจุดประสงค์ ความทันสมัยของเนื้อหาชุดฝึกอบรม ความเหมาะสมระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากนอกจากนี้ ผลการศึกษาด้านเจตคติในภาพรวม และความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมทันที และหลังการฝึกอบรม 1 เดือน โดยการทดสอบค่า (t-test for Dependent Sample) พบว่าการทดสอบคะแนนของผู้เข้ารับการอบรม มีคะแนนก่อนฝึกอบรมเฉลี่ยเท่ากับ 104.23 คะแนน และมีคะแนนหลังฝึกอบรมเฉลี่ยเท่ากับ 132.67 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนที่วัดได้ทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย 1 เดือนเฉลี่ยเท่ากับ 141.03 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมเวลาอย่างน้อย 1 เดือน สูงกว่าคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมทันที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่า การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีระดับคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร สูงขึ้นหลังจากการฝึกอบรมและมีความคงทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของหลักสูตร ได้แก่ กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของ David R.Krathwohl ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การทำความเข้าใจในค่านิยม (Value clarification) ซึ่งสังเคราะห์เป็นกระบวนการพัฒนาจิตอาสา ได้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Receiving) ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (Responding) ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบและสร้างคุณลักษณะนิสัย (Organizing and Characterization) ผ่านทางเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 4 หน่วย และแบบประเมินที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ

ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น สอดคล้องกับ วราพร วันไชยธนวงศ์ และคณะ (2551, หน้า 65) ศึกษาความหมายของจิตอาสาและศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสาของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบเชียงใหม่ ประชากรเป็นนักศึกษา พยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 จำนวน 60 คน ที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ จิตอาสาให้บริการวิชาการในชุมชนอำเภอฝาง อำเภออมก๋อย และอำเภอแม่แจ่ม จังหวัด เชียงใหม่ ในเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2550 และเดือนมกราคม 2551 การเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการบันทึกประสบการณ์การ เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาให้ความหมายว่า จิตอาสา เป็นความสมัครใจ เต็มใจ ตั้งใจทำ และเสียสละ ทั้งร่างกาย และแรงใจ หรือทรัพย์สินในการทำ กิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน และ มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น กระบวนการสร้างจิตอาสา มี 4 ประเด็นคือ 1) ปลุกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา 2) การเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจ ด้านความรู้ และการติดต่อ สื่อสาร 3) การสร้างความเชื่อมั่น ในตน และ 4) การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ประสพการณ์ต่อการพัฒนาด้านจิตอาสา คือทำให้ได้รับการพัฒนาให้เป็นคนเก่ง คนดี และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และเกิด ความภาคภูมิใจในตนเอง และสอดคล้องกับ กิติมา ชุนทอง (2550, หน้า 39) กล่าวถึง กิจกรรมจิตอาสาว่า จะช่วยให้เยาวชนลดความเห็นแก่ตัวลงคำนึงถึงประโยชน์ของ ส่วนรวมหรือผลกระทบจากการกระทำของตนที่มีต่อผู้อื่น การมีจิตอาสาจะนำไปสู่ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ และพบ ความปิติสุข จากการได้เป็นผู้ให้อย่างแท้จริง นำไปสู่ความภูมิใจในตนเอง และมีความรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับ เป็นที่รักใคร่ ของคนอื่น อันมีผลให้เมล็ดพันธุ์ "จิตอาสา" ในจิตใจของเขายิ่งงอกงาม เกิดแรงบันดาลใจ อยากช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมมากขึ้น และในที่สุดก็จะทำให้เยาวชนเหล่านี้ได้เติบโตไปเป็น ผู้ใหญ่ที่ดี และมีคุณภาพในอนาคตได้

7. การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตร

7.1 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ฝึกอบรมและพิจารณาผลต่างของค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงาน และแบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา ก่อนและหลังการ ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยกำหนดว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยมากกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

7.2 หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยติดตามผู้เข้ารับการอบรมยังพัฒนาตนเองตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จากผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และแบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา หลัง 1 เดือน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.3 จากการวัดเจตคติเจตคติของนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}=4.73$) สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

สอดคล้องกับมนสิช ลิทธิสมบุรณ์ และคนอื่น ๆ (2547, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัย ในชั้นเรียนโดยแบ่งช่วงการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และการสร้างหลักสูตร ระยะที่ 2 การใช้หลักสูตร และการแก้ไขปรับปรุง และระยะที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้วิธีวิจัยและพัฒนาได้ผลการวิจัยโดย สรุปคือ 1) เอกสารหลักสูตรได้กำหนดเกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามเวลาที่กำหนดไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ และสามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้คุณภาพไม่ต่ำกว่าระดับปานกลาง 2) เอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย คู่มือหลักสูตร สำหรับผู้ให้การฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นเอกสารเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ทำวิจัยและ 3) การนำหลักสูตรฝึกอบรม ไปใช้โดยวิธีกัลยาณมิตร วิจัย ประกอบด้วยการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเน้นการทำแบบฝึกปฏิบัติตามคู่มือหลักสูตร ฝึกอบรมที่กำหนด การติดตามดูแลช่วยเหลือและการให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด การร่วมนิเทศวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน การกำหนดเวลาให้คำแนะนำปรึกษาที่โรงเรียน และการช่วยเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน และ วัลลยา ธรรมอภิบาล. (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา พบว่า หลักสูตรได้ทำให้ระดับจิตสาธารณะของนิสิตกลุ่มเป้าหมายก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และผลการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะผ่านเกณฑ์ การประเมินทุกขั้นตอน รวมทั้งนิสิตมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหาร ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการพัฒนาจิตอาสา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Receiving) ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (Responding) ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบและสร้างคุณลักษณะนิสัย (Organizing and Characterization) ผ่านทางเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 4 หน่วย สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น สถานศึกษาอื่นสามารถนำหลักสูตรนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา โดยจัดเป็นกิจกรรมฝึกอบรมในระหว่างภาคเรียนหรือช่วงปิดภาคเรียนได้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาและบริบทของสถานศึกษา แต่ทั้งนี้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และจากการวิจัยพบว่า กิจกรรมประเภทการสัมผัสต้นแบบ การลงมือปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงบทเพลงด้านจิตอาสา สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสา สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดมุกดาหารได้ ดังนั้น สถานศึกษาอื่นสามารถนำแนวคิดนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมได้
2. วิทยากร และผู้ช่วยวิจัย มีความสำคัญในการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม จึงต้องให้ความสำคัญในการวางแผนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยศึกษารายละเอียดจากคู่มือ และมีทักษะในการแนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ผ่อนคลาย เป็นต้นแบบที่ดี ตลอดจนการจัดเตรียมสื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความพร้อมเพื่อให้การดำเนินงานในช่วงเวลาต่าง ๆ เป็นไปตามกำหนดการฝึกอบรม ในการจัดกิจกรรมฐานจะต้องมีระยะห่างที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เสียงรบกวนกันและไม่เสียเวลาในการเคลื่อนย้ายนักเรียนสู่ฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน นักศึกษา ด้านจิตอาสา เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคม
2. ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งมีระยะเวลา ที่จำกัด หากได้มีการจัดทำหลักสูตรเสริม ในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งหรือทั้งปีการศึกษา น่าจะทำให้นักเรียน นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสาที่มีความคงทนและยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมากขึ้น
3. ควรนำหลักสูตรนี้ไปทดลองซ้ำเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร กับวิทยาลัยของรัฐและต่างพื้นที่ เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ในระดับชาติต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี